

Yeni Mersin Gazetesi'nde Çıkan Sağlık Haberlerinin Değerlendirilmesi 1929-1938

Evaluation of Health News Published in the Newspaper "Yeni Mersin Newspaper" 1929-1938

Oya ÖGENLER^a, Selda OKUYAZ^a

^aMersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik ABD, Mersin, TÜRKİYE

*Bu çalışma, XIII. Türk Tıp Tarihi Kongresi (18-21 Ekim 2017, Sivas)'nde sözel olarak sunulmuştur.

ÖZET Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren haberleşme görevi üstlenen yerel basın, yaşamın birbirinden farklı alanlarında toplumsal katılımı sağlamış, kamusal sorumluluğu yerine getirmiştir. Çalışmanın amacı, Yeni Mersin gazetesindeki yayınlar irdelenerek, belli bir döneme ait sağlıkla ilgili hangi konulara yer verdiğini tespit etmek, sağlık anlayışıyla ilgili eğilimleri ve ilerleme sürecini ortaya çıkarmaktır. Ocak-Mayıs 2017 tarihleri arasında Mersin Halk Kütüphanesinde gerçekleştirilen çalışmada, 1929-1938 yılları arasında basılan Yeni Mersin gazetesinde yer alan sağlık üzerine yayınlar araştırıldı. İrdelenen haberlerde tıp kongresinin ne zaman yapılacağı/yapıldığı, serbest olarak çalışan hekimlerin ücretli veya ücretsiz hangi günler hasta bakacağı, hükümet tabiplerinin şehre/ilçeye atanması veya ayrılması, Mersin'de ve ilçelerindeki devlet hastanesinin inşaatının kararı/yapımı/malzeme alımı, dünyada ölümlere neden olan bulaşıcı hastalıklar ve yeni çıkan yasalar bulunmaktadır. Ayrıca hayvanların sağlığıyla ilgili haberler, insanlardankinden daha fazla yer almaktadır. Köşe yazılarında özellikle sıtma, verem, trahom hastalıklarının tanımı, bulaşma yolları ve korunması anlatılmakta, yazılar 1. sayfada başlayıp 2. sayfada devam etmektedir. Atatürk'ün sağlığı ile ilgili haberler ilk sayfada yer almaktadır. Gazetede yer alan bulaşıcı hastalıklarla ilgili haberlerin olması, köşe yazılarının ve Verem Savaşa ve Kızılıya üye aranmasına yönelik ilanların bulunması, Genç Türkiye'nin bulaşıcı hastalıklarla nasıl savaştığının bir göstergesidir. Yeni Mersin gazetesinin yerel bir gazete olarak, halkın sağlıkla ilgili bilgilendirilmesinde üzerine düşen görevi yerine getirdiği açıktır.

ABSTRACT The local press, which has undertaken the communication business as a duty since the early years of the Republic, has ensured social participation and fulfilled public responsibility in completely different aspects and areas of life. The main purpose of this study is to investigate and examine the publications in the New Mersin Newspaper and to determine and determine which health-related issues of a certain period are covered, and to reveal the trends and progress process regarding the understanding of health. This study investigated the health news in Yeni Mersin Newspaper published between 1929-1938. The study was carried out in Mersin Public Library between January and May 2017. In the news examined in detail, the date and time on which the medical congress is or will be held, the days on which non-government physicians would admit patients with or without payment, appointment of government physicians to the city or their leaving from the city, construction of the state hospital in Mersin, the decision made concerning construction of the hospital/procurement of construction materials, infectious diseases that cause mortalities worldwide and new laws and regulations issued thereto. News on Atatürk's health was taking its place on the first page. Publication of news pertinent to infectious diseases by the newspaper is important indicators of how the Young Turkey's struggled against infectious diseases. The manner how improvements were made in terms of health in Turkey comes forth in a clearer way in Yeni Mersin Newspaper's issues that followed.

Anahtar Kelimeler: Mersin; gazete; sağlık haberleri; Türk tıp tarihi

Keywords: Mersin; newspaper; health news; Turkish medical history

Tarih yazarları geçmiş bilgisini, olayları ve olguları resmî ya da gayiresmî tutulan kayıtlar ya da kalıntılar üzerinde çalışarak günümüze aktarır.¹ Çalışılan kayıtların gazete olması, dönemin güç sahibinin görüşlerinin yanı sıra toplumu ilgilendiren gücün,

denetim mekanizması dışındaki denetleme ve işleyiş hakkında bilgi sahibi olma olasılığı verir. Medya veya özelinde gazetelerin irdelenmesi, devlete ait resmî bir belge olmadığı için dönemin devlet yönetimi hakkında tarafsız bilgi sahibi olmayı sağlarken, toplumun

Correspondence: Oya ÖGENLER

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik ABD, Mersin, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: oyaogenler@gmail.com

Peer review under responsibility of Turkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics, Law and History.

Received: 05 Oct 2020

Accepted: 01 Dec 2020

Available online: 31 Dec 2020

2146-8982 / Copyright © 2021 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

yaşam koşulları hakkında fikir oluşturabilir.² Günlük, haftalık, 15 günde 1 veya ayda 1 gibi zaman dilimlerinde basılıp, haberin ve fikirlerin topluma ulaşmasını sağlayan tüm yayın ürünleri geniş anlamda basın olarak değerlendirilir. Günlük olanlara gazete, daha geniş zamanda basılanlara ise dergi adı verilmektedir.³ Gazete veya başka bir belge üzerinde tarih çalışmasıyla elde edilen bilgiler, o zamana koşut resmî genel tarih ile karşılaştırıldığında irdelenen olayların anlaşılabilirliğini ve karşılaştırma yapılabilirliğini, toplumun kültürel yapısının nasıl şekillendiğini ortaya koyabilir.¹ Ancak tarih yazarları ve araştırmacılar, elde ettikleri bulguları kendi bakış açılarıyla analiz etmeleri ve tartışmaya açık hâle getirmeleri sayesinde birbirinden farklı eserler ortaya çıkar.¹ Bu bağlamda çalışmanın amacı Mersin’de, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu ilk yıllarda yayın hayatına başlayan Yeni Mersin gazetesinde sağlık haberlerine ulaşılmasıyla toplumun sağlık anlayışıyla ilgili eğilimleri ve sağlık hizmetlerindeki gelişmeleri saptayarak, Türk tıp tarihi literatürüne katkı sağlamaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN İLK YILLARINDA SAĞLIK

Cumhuriyet’in ilk yıllardaki sağlık durumuna bakıldığında, Kurtuluş Savaşı’ndan önce ülkede sağlık hizmetlerinde önemli değişikliklerin başladığı dikkat çekmektedir. Osmanlı İmparatorluğu’nda XIX. yüzyılda Batı’daki gelişmeler takip edilmiş, topluma verilen sağlık hizmeti anlayışı değişmiş, yurt genelinde birey yerine toplum sağlığını dikkate alan düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nda toplum ve sağlık hizmetini sunan kişiler, hiçbir zaman Batı Orta Çağı’nınki kadar karanlık bir sağlık anlayışına sahip olmamıştır. Ancak son yıllarda, ülkenin içinde bulunduğu savaş ortamı nedeniyle modern tıbbi ve sağlık örgütlenmesiyle ilgili yapılanmalar ne yazık ki istenilen düzeye ulaşamamıştır.^{4,5}

Uzun yıllar süren savaşlar ve ardından Kurtuluş Savaşı nedeniyle Anadolu’nun birçok yerleşim yeri harap olmuş, ana ve çocuk sağlığı olumsuz yönde etkilenmiş, bulaşıcı hastalıklar özellikle de sıtma, verem, frengi, trahom, tifo, kızıl, difteri, menenjit, tifüs gibi gelecek nesillerin sağlığını etkileyen hastalıklar ve sakatlıklar, sağlık hizmeti alımına muhtaç nüfusu artırmıştır.^{4,8} Hastalıkların bulaşmasını önlemeyi sağ-

layacak temizlik malzemelerinin yokluğu, atıklar için altyapının kurulamaması, bataklıkların kurutulmaması, sinekle ve hastalık yapıcı etkenleri yok edici malzeme eksikliği gibi pek çok faktör, toplumun sağlığını olumsuz etkilemekteydi. Bu duruma ek olarak, sağlık hizmeti sunacak sivil hekim ve sağlık çalışanı sayısı oldukça az sayıdaydı. Özellikle ebe ve hasta bakıcı sayısının artırılması, hem annelerin hem de çocukların hayatta kalması için bir zorunluluktur.^{4,5,7,9}

Bu tabloya sahip Ankara Hükûmeti tarafından, Cumhuriyet’in ilanından önce Kuruluş Savaşı sırasında ilk icraat olarak 2 Mayıs 1920 tarihinde Sağlık Bakanlığı kurulmuş, sağlık işlerinde çağdaş tıbbi uygun çalışma planı çizilmiştir. Cumhuriyet’in kurulmasından hemen sonra Sağlık Bakanı olan Refik Saydam’ın bakanlığı döneminde önemli çalışmalara imza atılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nin sağlık hizmetlerindeki ilk kilometre taşları, bu dönemde yer almaktadır.^{4,5,7-9}

MERSİN İLİ HAKKINDA

Mersin ilinin yer aldığı Çukurova Bölgesi, MÖ 68 yılı civarlarında Roma İmparatorluğu’nun Tarsus ilçesini bir Roma eyaleti yapmasıyla yazılı tarihte yer almaya başlamıştır. Mersin’in önceki resmî adı İçel’dir. XII. yüzyılda Gökso Nehri’nin 2 yanındaki bölgeye dağlardan dolayı girilmesi zor olduğu için Selçuklu Türkleri tarafından “İçel” isminin verildiği düşünülmektedir. Mersin adının ise bölgede yetişen Myrtus-Mersin ağacından veya bölgedeki Türkmen ailesinin “Mersinoğulları veya Mersinoğlu” adından geldiği düşünülmektedir.⁹⁻¹¹ Mersin’in içinde yer aldığı bölge XVII. yüzyıla kadar Roma ve Bizans yönetiminde kalmıştır. Daha sonrasında bu bölgede Müslüman Araplar ve bir süre sonra Ermeni prensliklerinin yer aldığı topluluklar görülmektedir. Müslüman Araplar’ın bölgeyi istilası ile Bizans’ın tekrar ele geçirilmesinden, Osmanlı İmparatorluğu’nun egemenliğine kadar birçok kez el değiştirdiği için toplumun kültürel yapısı yönetim farklılıklarına uygun şekillenmiştir.¹⁰⁻¹²

I. Dünya Savaşı’ndan sonra Mondros Mütarekesi hükümlerine göre Mersin, 17 Aralık 1918 tarihinde İngilizler tarafından işgal edilmiştir. Çok sessiz ve hızlı olan bu işgal, yöre halkına oldukça zorlu günler yaşattır. Daha sonra Fransız birlikleri, 1 Ocak

1919 tarihinde Mersin'i işgal etmişlerdir. TBMM Hükümeti ile Fransa arasında 20 Ekim 1921 tarihinde Ankara Antlaşması'nın imzalanmasıyla işgal kuvveti Fransa, Mersin'den çekilmeye başlamıştır. 3 Ocak 1922 tarihi, Mersin'in kurtuluş günüdür. Yeni Mersin gazetesi, Kurtuluş Savaşı'nı ve işgali yaşayan kişiler tarafından basılan bir gazetedir.¹⁰⁻¹³ Mersin, Çukurova'nın günümüzde ülke ekonomisine katkıda bulunan ve bölgede üretilen ürünlerin ihracat edildiği bir liman şehridir.¹⁰⁻¹²

YENİ MERSİN GAZETESİ

Gazete, Mersin adıyla Papazın Matbaası satın alınarak 1922 yılında basılmıştır. Gazetede 1923 yılında Atatürk'ün Mersin'e gelişi ve Reşit Galip'in konuşmaları geniş yer bulmuştur. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, Cumhuriyet'in tanıtımında çok büyük katkısı olduğu belirtilmektedir.¹⁴ Mersin gazetesi 1927 yılında kapanmış, yerine her çeşit haber ve fikrin Mersin halkına ulaşmasını sağlayan çalışmamızın ana kaynağı olan gazete 24 Temmuz 1928 tarihinde Yeni Mersin ismi altında Arap alfabesiyle yayın hayatına başlamıştır, ilk sahibi M. Fuat Akbaş Beyefendi, mesul müdürü H. Zeki Beyefendi'dir. İlk yıllardan itibaren, muntazaman basımına devam eden Yeni Mersin, o zamanlarda Mersin'in en büyük gazetelerinden birisidir. İlk yıllarda sayısı 5 kuruşa olan gazete, pazartesi yayımlanırken daha sonrasında her gün basılmıştır. Yeni Mersin gazetesinde dünyadan, Türkiye'den ve Mersin'le ilgili güncel haberler ile birlikte o dönemin ileri görüşlü Mersin'de söz sahibi olan kişilerin görüşleri, röportaj veya köşe yazısı şeklinde yer almıştır. Gazete, siyah beyaz saman kâğıdına basılmıştır. Gazetenin ebadı ilk baskılarda küçük iken daha sonrasında güncel gazete boyutundadır. Latin alfabesine 1929 yılında geçerek, yayın hayatına günlük yayımlanarak devam etmiştir.^{14,15} Mersin ilinde, "Yeni Mersin" gazetesinin yayımlandığı süre boyunca yerel sorunları dile getirdiği ve halkın gelişimine katkıda bulunduğu açıktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışma, Ocak-Mayıs 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmamızda, kaynak olarak seçi-

len Yeni Mersin gazetesinde 1929-1938 yılları arasında yer alan, sağlıkla veya sağlığı meslek olarak seçmiş kişilerle ilgili tüm yazılar çalışma kapsamı içine alınmıştır. Mersin Halk Kütüphanesinde bulunan Yeni Mersin gazetesinin nüshaları tek tek inceleyerek, sağlıkla ilgili olan materyaller belirlendi, yazarlar tarafından fotoğraflandı. Birincil amaç olmasa da hayvanların sağlığıyla ilgili tüm bulgular çalışma içinde gösterilmiştir. Yeni Mersin gazetesinde yer alan yayınlar; haberler, duyurular, köşe yazıları, ilanlar, fotoğraflar şeklinde sağlık konularına göre bölümlendirildi.

Mersin Halk Kütüphanesinde bulunan ve tarafımızdan incelenen gazeteler özel bir koleksiyona ait olup, halk kütüphanesi tarafından satın alınmıştır. Çalışmanın kısıtlılığı olarak Yeni Mersin gazetesinin, 1934 yılının tamamına ait hiçbir nüshasına araştırmacılar tarafından ulaşılamamış ve çalışmaya dâhil edilememiştir. Ayrıca 1938 yılının Temmuz ayından, 1938 yılının sonuna kadar olan gazete nüshaları Mersin Halk Kütüphanesinde bulunmamasından dolayı bu yıla ait eksik kalan gazete nüshaları, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesinden temin edilerek çalışmaya dâhil edilmiştir.

BULGULAR

Mersin Halk Kütüphanesi binasında, arka odada camlı dolaplar içinde muhafaza edilen "Yeni Mersin" gazeteleri tüm okuyucuların erişimine açık bir şekilde koruma altındadır. Gazeteler, yıllık olarak siyah deri cilt ile gazete boyutunda kitap hâline getirilmiştir (Resim 1). Gazeteler, ilk yıllarda 43 cm×28 cm boyutunda koyu sarı renkte saman kâğıda basılmış, yıpranmış görünümlü sayfa kaybı yoktur ve okunabilir durumdadır. Daha sonra 32,4 cm×52,5 cm boyutunda hafif sarı renkli saman kâğıdına basılmıştır (Resim 2). İlk yıllarda 2 yaprak iken daha sonraki yıllarda 4 yapraklıdır. Gazete her sayıda siyah beyaz basılmıştır, fotoğraflar net olarak seçilmektedir. Gazete, her yıl için gün eksikliği olmadan ciltlenmiştir. Her gün sağlıkla ilgili en az 1 yayın bulunmaktadır.

Yeni Mersin gazetesinde yer alan; yayınlar, haberler, duyurular, köşe yazıları, ilanlar, fotoğraflar alt başlıkları altında gruplandırıldı (Tablo 1).

Haberler: Genel olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin farklı bölgelerinden haberler bulunmaktadır, dünya

RESİM 1: Mersin Halk Kütüphanesinde camlı dolaplar içinde koruma altına alınan Yeni Mersin gazetesine ait ciltler.

RESİM 2: Yeni Mersin gazetesi sayfa örneği.

genelinden olan haberlerin çok fazla sayıda yer almadığı dikkat çekmektedir. Özellikle Mersin merkezden, daha sonra sırasıyla yakın ve en büyük ilçesi Tarsus başta olmak üzere tüm ilçelerden, Adana ve Osmaniye ilk sırada olmak üzere diğer illerden haberler bulunmaktadır.

Duyurular: Sağlık Bakanlığından, İl Sağlık Müdürlüğünden, Sıtma Mücadele Teşkilatlarından, Himaye-i Etfal Cemiyeti ve Hilal-i Ahmer Cemiyetinden, Verem Savaş Dispanserinden boya badana ile ilgili inşaat işleri, ilaç ihaleleri, işçi alımları gibi duyurular ile birlikte, 23 Nisan Çocuk Bayramı'na yakın zamanlarda çekilişler veya baloların duyuruludur.

Köşe Yazıları: Gazete yazarları tarafından sağlıkla ilgili yazılar, hikâyeler, doktorlar tarafından yazılan verem, sıtma, trahom gibi o zamanın salgın hastalıklarıyla ilgili yazılar, doktorlarla yapılan söyleşiler, hikâyeler veya sağlıkla ilgili eksikliklerden bahseden tenkit yazıları yer almaktadır.

İlanlar: Doktorların muayene ilanları; nöbetçi eczane, ilaçlar, doktorların çalıştıkları yerleri konum olarak gösteren, diğer konularla ilgili hastane ve mücadele teşkilatının ihtiyaçlarına özel ihalelere ait ilanları.

Fotoğraflar: Yeni Mersin gazetesinde, ilk yıllarda çok az sayıda fotoğraf bulunmaktaydı. Bu nedenle siyah beyaz saman kâğıdına basılan gazetede yer alan tüm fotoğraflar, sağlıkla ilgili olsun olmasın dikkate alınmıştır.

Tablo 1. Gazete yer alan yayınlarda en sık görülen sağlıkla ilgili başlıklara ve içeriklere göre dağılımı.

Gazetede, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve TBMM ile ilgili haberler genel olarak ilk sayfada yer almaktadır. Atatürk'ün sağlık durumu ile ilgili sarı soluk zemin üzerindeki haberler gün gün gidişat hakkında bilgi verirken, aynı zamanda üzüntüyü hissettirmektedir (Tablo 2).

TARTIŞMA

Yeni Mersin gazetesinde sağlıkla ilgili haberler irdelendiğinde, Genç Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki heyecanlı ve çalışma disiplinine uygun bir yayıncılık anlayışı saptanmıştır. Ankara'dan ve İstanbul'dan kilometre olarak uzak bir yer olan Mersin'de basılan bu yayınlar, merkezden uzak yerlerin de Cumhuriyet'in çalışma ruhuna ne kadar yakın bir anlayışta olduğunu görme açısından değerlidir. Bununla birlikte gazetenin, devletin resmî kuruluşu olmadığı gibi sahibinin özel bir kişi olmasından dolayı Yeni Mersin gazetesinde yerel yönetimlerle ve devletin yönetimindeki kurumlarıyla ilgili aksayan yönlere de yer verildiği dikkat çekmektedir. Toplumun olan biten hakkında bilgi sahibi olması, ancak düzenli ve doğru haber almasıyla mümkün olabilir.^{3,14} Yönetenlerin faaliyetlerinin takip edilmesi, yapılanlar hakkında eleştirel yaklaşım, tartışmaların toplum adına dillendirilebilmesi gazetelerin yayımlarında gerçekleşecek-

TABLO 1: Gazete yer alan yayınlarda en sık görülen sağlıkla ilgili başlıklara ve içeriklere göre dağılımı.

Konu	İçerik*
Çocuklarla ilgili haberler	Çocukların eğitimi Gülbüz çocuk seçimi 23 Nisan'da sayfalann tamamı çocuklar için ayrılıyor Çocuk terbiyesi Çoğul doğumlarda sağlıklı çocuk ve anne haberleri Şehir ve köy çocuklarının beslenmesi Himaye-i Etfal Cemiyeti çocuk bakıcılık mektebi hakkında Himaye-i Etfal Cemiyeti toplantı, balo vb. Çocukların nasıl büyütüleceği Kızamık hastalığı Meningite yakalanan çocuklar Çocuk Esirgeme Kurumunun raporu Hasta çocuk ve annelerin muayene edilmesi Çocuk düşürmeyle ilgili doktorlara verilecek cezalar Çocuk esirgemeye verilecek yardımlar Çocuk hastaları muayene edecek doktorların ilanları, günleri ve saatleri Çocuk bakıcısı olma şartları Köylerdeki çocukların durumunu düzeltme; köy ebeleri, sıtma mücadelesi, seyyar hekimler teşkilatı vb. yararlı olacağı hakkında köşe yazısı Köşe yazı başlıkları, sağlıklı nesil ile çocuk, çocuk terbiyesi Çocuklarımızı düşünelim, sıhhati korunmayan, eğitimi hiçe sayılan çocuklar
Verem	1929 yılında Mersin'de Veremle Savaş Cemiyeti ilk iş tecrithane ve teşhis için yer kurulmasıyla ilgili ilk haber dikkat çekmektedir. 1931 yılında Veremle Mücadele Cemiyeti verem pavyonu yaptırılması için ihale ilanı verilmiş. 1935 yılında Sağlık Bakanlığı hastanelerinde, verem dispanserlerinde muayene ve tedavi olan insan sayısı 1 yılda 168.329 yurttaş tedavi görmüştür. Verem Savaş Derneği ile ilgili üye temini için ilanlar
Sıtma	Sıtma ile ilgili haber, ilan ve köşe yazısı sayısı verem ve diğer hastalıklardan daha fazladır. Bataklık kurutulması, sineklerle mücadele, sıtma için halk eğitimleri ve muayeneleri ile ilgili yayınların gazetede yer alma oranı diğer hastalıklara göre daha yüksektir Su temizliği, böceklerle savaş
Kızılaz	Kızılaz sıtma, frengi ve yardım işlerinde çalışılmış Kızılaz Haftası, Atatürk'ün Kızılaz Merkezini ziyareti Kızılaz Kurumu 12 yılda durum raporu
Sağlık Bakanı/ bakanlığı	Sağlık Bakanı Refik Saydam'ın faaliyetleri hakkında, genel olarak Sağlık Bakanlığı ile ilgili kanun ve yönetmelikler hakkında haberler Sağlık işlerinde yeni bir kalkınma Sıhhiye Vekâleti 10 senelik geniş bir mesai programı hazırladı, yeni hastaneler, doğumevleri, yetimler yurdu, Emrazi Zühreviye ve Sıtma dispanserleri açılıyor (1938) İskân işleri Sağlık Bakanlığına bağlanmıştır Sağlıkla ilgili halk eğitimleri için filmlerden destek alınacak Kurumların, Osmanlıcılarının Türkçe karşılıkları yazılmış Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekilliği karşılığı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı olarak değiştirilmiştir
Sağlık müdürlüğü	Sağlık Müdürü atamaları, ziyaretleri, faaliyetleri, ilanları, ihale ilanları Devlet hastanesi için ilaç, personel alımlarına yönelik şartlar ve ilanlar
İkinci Dünya Savaşı öncesi ilgili haber ve köşe yazıları	Hava saldırısına yönelik gaz maske kullanımı köşe yazıları, hava saldırılarında yapılması gerekenler Almanya'daki Yahudi hekimlerle ilgili haberler (1938) 3.000 Yahudi hekim işsiz kaldı, kayıtlı hastalara Yahudi hekimlerin muayenesi yasaklandı, Nuremberg'te yapılan kongre ve alınan kararlar
Doktor atamaları/teşekkürler	Yeni bir hastalık, buhran hastalığı, harp korkusu içinde geçen günler doktorların yeni bir hastalık keşfetmelerine vesile oldu Mersin merkeze, ilçelere hekimlerin tayinleri, özelde muayene günleri ve saatleri, ücretsiz hasta bakma saatleri ilan ya da haber şeklinde yer almakta, hekimlere, sağlık memurlarına teşekkür haber ya da ilan şeklinde, hastalıktan iyileşen ünlü kişi ya da statü sahibi kişiler haber şeklinde ön sayfada yer almakta
Eczacı/eczane	Her gün nöbetçi eczane önce Mersin ve Tarsus ilçesi için birer eczane iken zamanla diğer ilçeler de eklendi, nöbetçi eczane sayısı artmıştır, 1. ya da son sayfada küçük kare kutu için yer almaktadır
İlaç ilanı	1931 yılından itibaren Aspirin ilacı reklamı önceleri küçük resim gazete son sayfalarda yer alırken, daha sonraları resim boyutu büyümüştür
Grip	1937-1938 senelerinde Avrupa'da yer alan grip hastalığından bahsedilmekte
Genel hastalıklar	Ülkemizde ve dünya genelinde görülen hastalıklar, tedaviler, yenilikler, ilgi çekici popüler hastalık ya da popüler insanların hastalıkları hakkında haberler
Hayvan hastalıkları	Hayvanların hastalıkları, korunma yolları, aşılarda, kontroller hakkında Mersin merkez ve ilçelerde salgın hayvan hastalıkları hakkında

TABLO 2: Atatürk'ün sağlık durumu hakkında gazetede yer alan haberler.

1938 Ekim

■ **Atatürk'ün sıhhatleri hükümet dün bir tebliğ neşretti, Ulu Önder'in sıhhi vaziyetlerinde hafif bir salah görülmektedir.**

■ **İstanbul (hususî muhabirimizden) Atatürk'ün sıhhi vaziyeti hakkında şu tebliğ neşredilmiştir:**

Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün verilen raporlar 2 maddedir.

Atatürk'ün duçar olduğu karaciğer hastalığı normal seyrini takip ederken, 16 birinci teşrin pazar günü birdenbire aşağıdaki arazi göstermiştir.

A. Saat 14.30'dan 22'ye kadar gittikçe artarak devam eden umumi zaaf ile birlikte hazmi ve asabi araz bu saate kadar nabız dk'da 116, teneffüs 22 ve hararet 36,5 olmuştur.

B. Saat 22'den bu sabah saat 10'a kadar araz kısmen hafiflemiş ve nabız dk'da 104, teneffüs 20 ve hararet 37 olmuştur.

C. Yapılan muayene ve müşavere neticelerinde tespit ve tatbik edilen müdavaattan sonra umumi ahvalde hafif bir salah görülmekle beraber, vaziyet ciddiyetini muhafaza etmektedir. Müteakip sıhhi vaziyet raporları neşredilecektir.

■ **Atamızın sıhhi vaziyetleri, Müdavi ve Müşavir Doktorlar tarafından verilen resmi raporlar,**

■ **İstanbul 9 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

1. Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bu akşam saat 20'de verilen rapor 2. maddedir.

2. Bugün, dün akşamkine nispetle daha iyi geçmiştir. Asabi arazlarda değişiklik yoktur. Nabız muntazam 116, teneffüs 20 ve hararet 37 olmuştur.

Müdavi Doktorlar: Prof. Dr. Neşet Ömer, Birdel, Prof. Dr. M. Kemal Öge, Nihat Reşat Belge. Müşavir Doktorlar: Prof. Dr. Akil Muhtar Özden, Prof. Dr. Hayrullah İçen, Prof. Dr. Süreyya Hidayet Sertel, Dr. Abravay Marmaralı, Dr. Mehmet Kâmil Der.**

■ **İstanbul 9 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

1. Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün saat 10'da verilen resmi tebliğ 3. maddedir.

2. Atatürk'ün umumi vaziyetinde büyük bir değişiklik yoktur. Geceyi daha iyi geçirmişlerdir.

3. Nabız 90-100, teneffüs 18, hararet derecesi 36,4'tür.

■ **Ankara 18 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

1. Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün saat 20'de neşredilen rapor 2. maddedir.

2. Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri aynı hâlde devam etmektedir.

Nabız 120, teneffüs 22, hararet 38'dir.

■ **İstanbul 9 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün saat 10'da verilen rapor 2. maddedir.

Atatürk'ün sıhhi vaziyetlerinde değişiklik yoktur. Geceyi rahat geçirmişlerdir.

Nabız muntazam 88, teneffüs 18 ve hararet 36,4'tür. Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri iyileşmektedir. Asabi araz zail olmak derecesinde (fotoğrafi var).

Vekiller heyeti dün Dolmabahçe Sarayı'nda toplandı. Büyük Şef dün geceyi çok rahat geçirdiler.

■ **İstanbul 19 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

Atatürk'ün sıhhati hakkında akşamki rapor aşağıdadır. Asabi arazlarında hafif ve aşikâr iyilik vardır. Umumi hâl daha iyi, nabız muntazam 108, teneffüs 20 ve hararet 36,9'dur.

■ **İstanbul 20 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün saat 10'da verilen rapor 2. maddedir.

Atatürk, geceyi çok rahat geçirmişlerdir. Asabi araz hafiflemiştir.

Nabız muntazam 102, teneffüs 20 ve hararet 36,8'dir.

Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri iyileşmektedir. Asabi araz zail olmak derecesinde (fotoğrafi var).

■ **İstanbul 20 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün saat 20'de verilen rapor 2. maddedir.

Asabi arazlar tamamen geçmiştir.

Nabız muntazam 94, teneffüs 20 ve hararet 37,0'dir.

Yedinci tıp kongresi sona erdi. Kongre, Atatürk'ün tazimlerini bildirdi (Sonsuz bağlılığını izhar etmiştir.).

Köy çocuklarında irsi frengi ve trahom hastalıklarına rastlanmıştır. Kültür ve Sıhhat Bakanlıkları müşterek çalışmalara başlamıştır.

Budapeşte'de kaza sonrası hafızasını kaybeden kişi, doktorların halledemedikleri bir muamma olmuştur.

Büyük Şef Atatürk'ün sıhhi vaziyetlerinde umumi salah artmaktadır.

■ **Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün saat 10'da verilen rapor 2 maddedir.**

Atatürk, geceyi rahat geçirmişlerdir. Umumi salah artmaktadır. Nabız muntazam 94, teneffüs 20 ve hararet 39,9'dur.

Ulu Önder Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri normal seyrine avdet etti, dün saat 20'de verilen rapor.

■ **Ankara 20 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından bugün saat 20'de verilen rapor 2. maddedir.

Reisicumhur Atatürk'te 1 hafta evvel zuhur eden arazlar tamamen geçmiştir.

Nabız muntazam 80, teneffüs 19 ve hararet 36,8'dir. Hastalık normal seyrine avdet etmiştir. Günlük tebliğ neşrine lüzum kalmamıştır.

Müdavi Tabipler: Prof. Dr. Neşet Ömer, Birdel, Prof. Dr. M. Kemal Öge, Nihat Reşat Belge. Müşavir Doktorlar: Prof. Dr. Akil Muhtar Özden, Prof. Dr. Hayrullah İçen,

Prof. Dr. Süreyya Hidayet Sertel, Dr. Abravay Marmaralı, Dr. Mehmet Kâmil Der.**

Yıl 1938 (Kasım)

■ **Atamızın sıhhi vaziyetleri, Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından verilen resmi raporlar,**

■ **İstanbul 9 (Radyo) Riyaseti Cumhuriyet Umumi Kâtipliğinden:**

1. Dün 2. teşrin 8. Salı günü saat 23'te Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından neşredilen rapor 2 maddedir.

2. Atatürk'ün rahatsızlıkları saat 18'de normal seyrinden çıkarak şiddetlenmiştir.

devamı→

TABLO 2: Atatürk'ün sağlık durumu hakkında gazetede yer alan haberler. (devamı)

Hararet derecesi 36,4, nabız 126. teneffüs 22'dir.

Müdavi Tabipler: Prof. Dr. Neşet Ömer Birdel, Prof. Dr. M. Kemal Öge, Nihat Reşat Belge. Müşavir Doktorlar: Prof. Dr. Akil Muhtar Özden, Prof. Dr. Hayrullah İçen, Prof. Dr. Süreyya Hidayet Sertel, Dr. Abravay Marmaralı, Dr. Mehmet Kâmil Der.**

■ **İstanbul 9 (Radyo) Riyaseti Cumhuri Umumi Kâtipliğinden:**

1. Reisicumhur Atatürk'ün sıhhi vaziyetleri hakkında Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından saat 10'da neşredilen rapor 2. maddedir.

2. Atatürk geceyi rahatsız geçirdiler. Umumi hâllerinde vaziyet;

Hararet derecesi 36,8, nabız 128, teneffüs 28'dir.

11 2. Teşrin 1938 (11 Kasım 1938)

Türk vatani büyük yapıcısını, Türk Milleti Ulu Önderi'ni, insanlık büyük evladını kaybetti.

Resmî tebliğ,

İstanbul 10-11-1938 Riyaseti Cumhuri Umumi Kâtipliğinden:

1. Reisicumhur Atatürk'ün Müdavi ve Müşavir Tabipler tarafından verilen rapor suretidir.

2. Reisicumhur Atatürk'ün umumi hâllerindeki vahamet dün saat 24'te neşredilen tebliğden sonra,

Bugün 10 Teşrinisani perşembe sabahı saat 9'u 5 geçte Büyük Şefimiz Atatürk terki hayat etmişlerdir.

Müdavi Tabipler: Prof. Dr. Neşet Ömer Birdel, Prof. Dr. M. Kemal Öge, Nihat Reşat Belge. Müşavir Doktorlar: Prof. Dr. Akil Muhtar Özden, Prof. Dr. Hayrullah İçen,

Prof. Dr. Süreyya Hidayet Sertel, Dr. Abravay Marmaralı, Dr. Mehmet Kâmil Der.**

Hükümetin tebliği

Ankara (radyo) Türk vatanın, Türk vatani büyük yapıcısını, Türk Milleti Ulu Şefini, insanlık büyük evladını kaybetti. Türk milletine derin taziyelerimizi sunarız.

Atatürk'ün naaşları tahnit edildi. İstanbul'da 3 gün halkın ziyaretine bırakılacak sonra büyük törenle Ankara'ya götürülecek.

Yurdun her tarafında bayraklar yarıya indirildi.

**Tabloda hekim isimleri gazetede yer aldığı şekilde yazılmıştır, doğru yazım şekli Müdavi Tabipler: Prof. Dr. Neşet Ömer İrdelp, Prof. Dr. Mim Kemal Öke, Nihat Reşat Belge. Müşavir Doktorlar: Prof. Dr. Akil Muhtar Özden, Prof. Dr. Mustafa Hayrullah Diker, Prof. Dr. Süreyya Hidayet Sertel, Prof. Dr. Samuel Abrevaya Marmaralı, Dr. Mehmet Kâmil Berk.

tir.³ Yeni Mersin gazetesi, çok sayıda olmasa bile sahip olduğu eleştirel yayınları sayesinde basının denetleyici mekanizma olarak değerlendirilmesine bir örnek olarak değerlendirilebilir.³ Yeni Mersin gazetesi ilk yayımlandığı günden itibaren düzenli ve süreklili bir şekilde basılmıştır. İlk başlarda 2 yaprak olan gazetenin, ilerleyen senelerde yaprak sayısı ve ebatı artmıştır.

Sağlık haberleri veya gazetede yer alan yayınlar, her zaman için insanların ilgisini çeken insanın hayatını, sağlığını veya yaşam kalitesini etkilemelerinden dolayı önem taşımaktadır. Sağlıkla ilgili yayınların, insanların bilişlenmelerinde ve tutumlarının gelişmesinde etkisi olduğu düşünülmektedir.¹⁶ Günümüzde sağlıkla ilgili haberler veya gazetede denince sağlıkla ilgili politikalarından, sağlıklı beslenme, egzersiz, çevre temizliği ve hastalıklarla ilgili çok geniş konularda olduğu ileri sürülmektedir.¹⁷ Ancak Yeni Mersin gazetesinin, 1938 yılına kadar irdelediğimiz bölümleri, sadece sağlıkla ilgili insanın yaşam kalitesine veya sağlıklı yaşamasıyla ilgili olduğu konusuna indirgenemeyecek düzeyde bir yayın anlayışında olduğu söylenebilir. Ülkemizin ve dünyanın genel tarihi göz önüne alındığında, yeni savaştan çık-

mış Türkiye Cumhuriyeti yönetiminin sağlıkla ilgili aldığı kararlar, halkın içinde bulunduğu sağlıkla ilgili zorluklardan dolayı halk tarafından uyulması gereken kurallar, günümüz yayıncılığındaki halk üzerinde beklenen etkiden daha farklı bir önem arz etmektedir. Dünya ise II. Dünya Savaşı öncesini yaşamaktadır. Bu nedenle irdelediğimiz dönemdeki sağlıkla ilgili haberler göçler, mültecilerin durumu ve salgın hastalıklar (trahom, sıtma, bel soğukluğu, yetim çocuklar) ne yazık ki insanı anlamaya yönelik tüm haberlerin savaş veya siyasi tarihle birlikte değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. II. Dünya Savaşı'ndan öncesinde Yeni Mersin gazetesinde öjeni ile ilgili haberlerin bulunması, gaz zehirlenmesi konusunda köşe yazılarının fazlalığı, Yahudi doktorlar hakkındaki yasaklar, daha sonrasında yaşananlara zeminin nasıl hazırlandığını hissettirmektedir. Çocuk esirgeme ile ilgili haberlerin fazlalığı, genç nüfustan daha çok yetim, öksüz ya da analı babalı parasız çocuklar konusunda ülkenin içinde bulunduğu durumu aydınlatmaktadır. Tedavi yapılamayan hastaların ölüme terk edilmesinin konu edinilebilmesi, tıp etiği açısından tarihsel empatiyle birlikte tartışılması gerekmektedir.

İrdelenen yayınlarda tıp kongresinin ne zaman yapılacağı/yapıldığı, serbest olarak çalışan hekimlerin ücretli veya ücretsiz hangi günler hasta bakacağı, hükümet tabiplerinin şehre/ilçeye atanması veya ayrılması, Mersin’de ve/veya ilçelerdeki devlet hastanesinin inşaatının kararı/yapımı/malzeme alımı, dünyada ölümlere neden olan bulaşıcı hastalıklar ve yeni çıkan yasalar/yönetmelikler bulunmaktadır. Birinci Milli Tıp Kongresi incelendiğinde Yeni Mersin gazetesinde yer aldığı gibi gerçekleştiği, gazetede yer alan konulara kongrede de ağırlık verildiği görülmektedir.⁵ Tabip Odasının Mersin bölgesinde kurulması (1937), hekimlerin dayanışma içinde çalışmasıyla ilgili haberler, halka yönelik bilgilendirme toplantılarının, devletin kurum ve kuruluşları dışında çalışan hekimler tarafından gerçekleştirilmesi dikkat çekmektedir. Hekimlerle ilgili haberlerin Mersin’in yanı sıra Tarsus, Yenice Adana ve Osmaniye gibi Mersin iline yakın yerlerden verilmesi önemlidir. Yurt içinden çok az sayıda haber yer almıştır. Mersin merkezden uzaklaştıkça yerleşim yerleriyle ilgili bilginin yer almadığı, var olanların ise ancak Sağlık Müdürlüğü veya hayvanların sağlığına yönelik haberler olduğu dikkat çekmektedir. İlk yıllarda yurt dışı haberler az iken 1938 yılına doğru yurt dışı haberler (özellikle Amerika ile ilgili) artmaktadır. Savaş ve savaşın sağlık üzerindeki etkisine yönelik haberler fazlaşmıştır.

İskânın, günümüzden farklı bir şekilde Cumhuriyet’in ilk yıllarında Sağlık Bakanlığı tarafından takip edilmesine dair kanun 1934 yılında yayımlanmış, Yeni Mersin gazetesi tarafından ise bu kanun proje olarak değerlendirilerek, halka duyurulması tercih edilmiştir.¹⁸

Diğer sağlıkla ilgili kanunların yayımlanmasına uygun bir şekilde eczacılıkla ilgili kanunların da aynı ilgiyle halka duyurulduğu dikkat çekmektedir. Örneğin 1935 yılında, ilaçtan alınacak ödenek ile ilgili karar kanununun ilanına uygun bir şekilde yerel bir gazetede yer almaktadır.¹⁹

Türkçe isimlerin ve kelimelerin kullanılmaya başlanması ve bunun yaygınlaştırılması için gazete o zamanın yönetim anlayışına uygun bir şekilde, gazetede kurum ve kuruluşların Türkçe adlarını yayımlamış. Bundan sonraki haberlerde veya yazarlar tarafından gönderilecek yazılarda, yeni kelimelerin kullanımına

ağırlık verileceğini bildirmiştir. Kızılay adı ilk defa 1935 yılında gazetede yerini almıştır. Bu tarihten sonra kurum ve kuruluşların veya görevlilerin isimleri Türkçe adlarıyla gazetede yer almaktadır.

Hayvanların sağlığıyla ilgili haberler insanlarınkinden daha fazla yer almaktadır. Hayvan sağlığıyla ilgili haberlerin daha fazla yer alması, hayvan sağlığının ülkenin ekonomisine katkısı veya beslenmedeki önemi açısından düşünülebilir.²⁰ Aynı zamanda hayvan hastalıklarının insan sağlığı ile ilişkili olabilmesi, haberlerde yoğun olarak yer almasını açıklayabilir. Toplumdaki bireyler daima çevresinde olan biteni öğrenmek, bunlar hakkında düşünüp düşündüklerini yaymak ve haberleri alabilmek için gazeteyi kullanır.^{3,14} Dolaylı yoldan gazetenin haberleri, ekonomik açıdan kendi geleceğini, sahip olduğu hayvanın sağlığını belirlenmesini sağlayacaktır. Yeni Mersin gazetesinde salgın olan hayvan hastalıkları hakkında bilgiler bulunmaktadır. Hayvanların aşılmalari, karantina altına alınan yerler hakkında daha geniş bilgiye ulaşılabilmektedir. Çalışma konumuz genel itibarıyla insan sağlığıyla ilgili olduğu için veteriner hekimliği daha derinlemesine bir çalışma yapılabilir. İrdelenen dönem, gazete haberlerinde yer alan konuların gündemini oluşturmaktadır.²¹

Genelde 2. veya son sayfada yer alan ilanlar irdelendiğinde, 1. sırada Tarsus ve Mersin’deki nöbetçi eczaneler için olup, ilk yıllarda tek eczane nöbet ilanı Mersin merkez için iken daha sonrasında nöbetçi eczane sayısı 2’ye çıkmıştır. İlçe olarak ise önce Mersin merkez ilçesi, sonra Tarsus, daha sonrasında ise Silifke ilçesinin nöbetçi eczane adları verilmeye başlanmıştır. Nüfus artışıyla birlikte eczane sayısı ve nöbetçi eczane sayısı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun’a uygun bir şekilde artmıştır.²² Verem Savaş Dispanseri, Sıtma Mücadele Teşkilatına ve Kızılaya üye alınması için ilanların yanı sıra bu teşkilatlar için yardım ve çalışacak personel alım ilanları da bulunmaktadır. Hasta bakıcı ve sağlık personeli alınması, alınma koşulları devlet hastanesi ve diğer kurumlar için ayrı ayrı ilan olunmaktaydı. Devlet hastanesinin malzeme alımına ait boya badana işleri gibi tami- ratla ilgili işlerin ihale ilanları ve kim tarafından takip edileceği ilanlarda yazılmaktaydı. Diğer ilanların aksine çocuk koruması ve terbiyesiyle ilgili ilanlar, her sayfada küçük puntolar şeklinde yer almaktaydı.

İlk başlarda resimsiz, daha sonra resimli ve daha büyük olan ilaç reklamları son sayfada yer almaktadır. Özellikle Aspirin ilacının reklamı çok fazla sayıdadır, gazetenin basımının ilk yıllarından itibaren reklam olarak yer almıştır, ilk başlarda küçük resimlerle başlamış daha sonrasında gazete sayfasının 1/4'ünü kaplayacak şekilde büyüdüğü dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Yeni Mersin gazetesinde irdelediğimiz dönem için sağlıkla ilgili haberlerin daha çok bulaşıcı hastalıklarla ilgili olması, doktorların atanması ve hastanelerin kurulması ve inşaatıyla ilgili olması, ülkenin ihtiyacına yönelik durumu göstermektedir. Aynı şekilde trahom, sıtma, verem gibi bulaşıcı hastalıklarla ilgili köşe yazılarının bulunması ve yazı dizisi şeklinde yer alması, savaştan yeni çıkmış bir ülkenin hangi hastalıklarla mücadele ettiğinin göstergesidir. Gazetede tıp kongrelerine yer verilmesi sadece devlete bağlı kurum ve kuruluşların değil, akademik ve basın olarak toplumu ilgilendiren konulara da özel önem verildiğini göstermektedir. Verem Savaş Dispanserine ve Kızılay kurumuna üye aranmasına yönelik ilanların bulunması devlet, basın, akademik kişiler ve halkın dispanserlere üye olarak, hem bulaşıcı hastalıkları yok etme hem de yardıma muhtaç geleceğinin teminatı çocuklara sahip çıkma anlamında tüm güçlerin birlikte hareket ettiğine işaret etmektedir.

Sağlık açısından sadece Mersin ilinde değil Türkiye genelinde ilerlemenin süreci hakkında bilgi sahibi olunurken, Yeni Mersin gazetesinin ilerleyen sayılarında ülkenin refahına yönelik değişiklikler izlenebilmektedir. Aynı şekilde, kronolojik açıdan dünya genelindeki siyasi tarihin gelişimi izlenmektedir. Yerel bir gazete olan Yeni Mersin gazetesi, Tür-

kiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında irdelediğimiz sağlıkla ilgili konularda halkı bilinçlendirme ve bilgilendirme konusunda yansız bir şekilde görev üstelendiği, çok fazla olmamakla birlikte eleştirilerini yaptığı tespit edilmiştir. Ayrıca günümüz sağlık haberciliğinden farklı değerlendirilmesi gereken bir anlayış ile görevini yerine getirmiştir, koşulların zorluğu ve halkın bilgilendirilmesindeki gazetenin öneminin, şimdikinden daha fazla olduğu söylenebilir. Bu tür çalışmaların artırılması genelinde toplumu, özelinde ise insanı anlamamızı sağlaması açısından önemlidir. Bu çalışmanın eksik nüshalarının tamamlanarak, Cumhuriyet'in ilerleyen süreçlerine yönelik gazete irdelemelerinin devam ettirilmesi düşünülmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Oya Ögenler; **Tasarım:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz; **Denetleme/Danışmanlık:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz; **Analiz ve/veya Yorum:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz; **Kaynak Taraması:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz; **Makalenin Yazımı:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz; **Eleştirel İnceleme:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Oya Ögenler, Selda Okuyaz.

KAYNAKLAR

1. Turan M, (Marc Bloch). Tarih Savunusu veya Tarihçilik Mesleği. Berktaç A, çeviri editörü. Tarih Kritik (History Critique). 2017;3(4):6-13. [\[Link\]](#)
2. Kejanlıoğlu, B. Türk Basınında Demokrasi: Milliyet Gazetesi Örneği. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 1995;50(3):232-49. [\[Crossref\]](#)
3. İbrahimov O. Osmanlı Devleti'nde İlk Basın Yayın Faaliyetleri ve Tuna Gazetesi. Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 2016; 5: 82-94. [\[Crossref\]](#)
4. Aydın E. [Health services in the foundation period of Turkish republic]. Ankara Ecz Fak Derg. 2002;31(3):183-92. [\[Crossref\]](#)
5. Bayat AH. Tıp Tarihi. 1. Baskı. İzmir: Sade Matbaa; 2003. p.296-327.
6. Ögenler O, Uzel İ. Soranus'tan Akalın'a ebelerle öğütler. Ögenler O, editör. Tıp Tarihi ve Tıp Etiği Açısından Kadın. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.40-50. [\[Link\]](#)
7. Frik F. Cumhuriyet Devrinin ilk hekimleri [The first physicians of the Republican Era]. Dirim dergisi.1964;8:17-23. [\[Link\]](#)
8. Aydın E. Atatürk'ün sağlık kavram ve anlayışı [Atatürk's concept and understanding of health]. Ankara Tıp Mecmuası (The Journal of the Faculty of Medicine). 1995;48(1):43-54. [\[Crossref\]](#)
9. Ege R. Türkiye'nin Sağlık Hizmetleri ve İsmet Paşa. 1. Baskı. Ankara: Türk Hava Kurumu Basımevi; 1992.
10. Mersin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Tarihçe. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2018. [\[Link\]](#)
11. Doğan A. Mersin Limanı ve Mersin Kenti Tarihi Üzerine Genel Bir İnceleme (A General Review on the History of Mersin Harbour and Mersin) CityJournal of Current Researches on Social Sciences. 2018;8(1):11-150 doi: 10.26579/jocress-8.1.8 [\[Link\]](#)
12. Turgut M. Göçler ve Mersin Tarihi. 1. Baskı. İstanbul: Etik Yayınları; 2005.
13. Savaş M. Millî Mücadele'de Adana Cephesi. [Adana Front in the National Struggle]. Erişim Tarihi: 14 Şubat 2018. [\[Link\]](#)
14. Gezgin S. Türkiye'de Yerel Basın Tarihi. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları; 2007.
15. Bilir F. Gündüz Artan Penceresinden Mersin. 1. Baskı. İstanbul: E yayınları; 2014.
16. Damlapınar Z, Işık U. [Health related news in the press and approach to children: a content analysis]. GİFDER. 2017;5(1):373-98. [\[Crossref\]](#)
17. Şahinoğlu S, Baykara Z. Bir Gazetenin Sağlık Haberlerinin Sağlık/Hastalık Kavramı Çerçevesinde İncelenmesi. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi. 2011;1(2):11-5. [\[Link\]](#)
18. Resmî Gazete (21.6.1934/2733), 2510 sayılı İskân Kanunu; 1934. [\[Link\]](#)
19. Resmî Gazete (23.9.1935, Sayı: 3113) sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Nizamnamesi; 1935. p.229-43. [\[Link\]](#)
20. Semerci A, Çelik AD. [General overview of ovine breeding in Turkey]. Journal of Agricultural Faculty of Mustafa Kemal University. 2016;21(2):182-96. [\[Link\]](#)
21. Köseadağ MS. Türkiye'de ulusal ve yerel gazetelerin siyasal gündemlerinin karşılaştırılması. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2016;9(42):1586-603. [\[Crossref\]](#)
22. Karayaman M. [Legal arrangements for the limitation of the number of pharmacies in Turkey and their consequences]. Osmanlı Bilimi Araştırmaları. 2008:115-35. [\[Link\]](#)